

ΣτΕ ΟΛ 32/2013

(Α΄ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΕΔΔΔΔ 2013/100 , ΑΡΜ 2013/1161, ΝΟΒ 2013/776) Δάση. Αίτηση ακύρωσης της ΥΑ 90532/174/2005 για το δασολόγιο. Ο Κανονισμός 2152/2003 δεν περιλαμβάνει τη σύνταξη δασολογίου στα προγράμματα προστασίας των δασών και δεν έχει εφαρμογή ως προς τις έννοιες «δάσος» και «δασική έκταση». Έννοια των όρων αυτών κατά την ισχύουσα εθνική νομοθεσία. Το δασικό οικοσύστημα δεν παύει να υφίσταται αν δεν δύναται να προσφέρει και δασικά προϊόντα στον άνθρωπο, αλλά κρίσιμη είναι η οργανική ενότητα της επ΄ αυτού βλάστησης. Είναι αδιάφορο το είδος ή τα είδη αγρίων ξυλωδών φυτών από τα οποία αποτελούνται τα δάση, ούτε απαιτείται μία αριθμητικώς προσδιορισμένη ελάχιστη έκταση προς δασοπονική εκμετάλλευση. Αντίθετη μειοψηφία. Οι παρ. 1 έως 5 του νέου άρθρου 3 του Ν. 998/1979 και η νέα παρ. 3 του άρθρου 15 του Ν. 1734/1987 είναι αντίθετη προς το άρθρο 24 του Συντάγματος. Η απόφαση της Επιτροπής Απαλλοτριώσεων δεσμεύει τα δασικά όργανα ως προς τα ζητήματα της ιδιοκτησίας και το επιτρεπτό της χρήσεως για την οποία είχε γίνει αρχικώς η αποκατάσταση, ενώ για χαρακτηρισμό της εκτάσεως έχει εφαρμογή η δασική νομοθεσία. Η ρύθμιση αυτή δεν αντίκειται στο Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ και στα άρθρα 17, 24 και 118 του Συντάγματος. Αντίθετη μειοψηφία. Ακυρωτέα και η προσβαλλόμενη απόφαση. Δεκτή η αίτηση ακύρωσης. Η υπόθεση εισήχθη εκ νέου στην Ολομέλεια μετά την υπ΄ αριθμ. 3973/2009 αναβλητική απόφασή της. (Παρατηρήσεις Ι. Μαθιουδάκη ΑΡΜ 2013/1168).

Αριθμός 32/2013

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 3 Ιουνίου 2011, με την εξής σύνθεση: Π. Πικραμμένος, Πρόεδρος, Α. Ράντος, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, Ν. Ρόζος, Ε. Σαρπ, Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Βηλαράς, Ιω. Μαντζουράνης, Αικ. Σακελλαροπούλου, Δ. Αλεξανδρή, Γ. Ποταμιάς, Ε. Νίκα, Ε. Αντωνόπουλος, Σ. Μαρκάτης, Σ. Χρυσικοπούλου, Ηρ. Τσακόπουλος, Μ. Σταματελάτου, Μ. Παπαδοπούλου, Β. Αραβαντινός, Δ. Κυριλλόπουλος, Α. Καλογεροπούλου, Α. Σταθάκης, Β. Ραφτοπούλου, Κ. Κουσουλής, Κ. Φιλοπούλου, Θ. Αραβάνης, Κ. Πισπιρίγκος, Α. Χλαμπέα, Σύμβουλοι, Χ. Ντουχάνης, Μ. Τσακάλη, Ι. Μιχαλακόπουλος, Πάρεδροι. Από τους ανωτέρω οι Σύμβουλοι Μ. Σταματελάτου και Β. Ραφτοπούλου, καθώς και η Πάρεδρος Μ. Τσακάλη μετέχουν ως αναπληρωματικά μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3719/2008. Γραμματέας η Μ. Παπασαράντη.

Για να δικάσει την από 22 Μαΐου 2005 αίτηση:

του ..... και με τον διακριτικό τίτλο ..... , που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη (.....), το οποίο παρέστη με το δικηγόρο Δ. Νικόπουλο (Α.Μ. 1042 Δ.Σ. Θεσ/κης), που τον διόρισε με πρακτικό το Διοικητικό του Συμβούλιο,

κατά του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ο οποίος παρέστη με τον Δ. Αναστασόπουλο, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους.

Η υπόθεση εισήχθη εκ νέου στην Ολομέλεια μετά την υπ' αριθμ. 3973/2009 αναβλητική απόφασή της.

Με την αίτηση αυτή το αιτούν Επιμελητήριο επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 905/2005/Β- 370/16.3.2005 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του εισηγητή, Συμβούλου Ν. Ρόζου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος Επιμελητηρίου, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου

και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση, όπως συμπληρώθηκε με το από 17.4.2006 δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθμ. 90532/174/16.3.2005 αποφάσεως του Υπουργού Γεωργίας υπό τον τίτλο «Καθορισμός διαδικασίας κατάρτισης, τήρησης, κωδικοποίησης και ενημέρωσης του δασολογίου» (ΦΕΚ Β' 370/23.3.2005).

2. Επειδή, επί της αιτήσεως αυτής δημοσιεύτηκε η 3973/2009 απόφαση της Ολομέλειας του δικαστηρίου τούτου. Με οριστικές διατάξεις της εν λόγω αποφάσεως

διατάχθηκε η επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου και απορρίφθηκαν οι λόγοι ακυρώσεως ότι η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε α) αναρμοδίως κατά χρόνο και β) κατά παράβαση του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος δηλαδή ότι μη νομίμως εκδόθηκε ως απόφαση του Υπουργού Γεωργίας και όχι ως διάταγμα από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Περαιτέρω προβαλλόταν λόγος ακυρώσεως περί αντιθέσεως της προσβαλλόμενης στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, διότι η προβλεπόμενη από αυτήν να διεξαχθεί εργασία κατάρτισης του δασολόγου γίνεται βάσει των ορισμών του δάσους και της δασικής εκτάσεως, όπως αυτοί δίνονται στις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303 Α'), που αντικατέστησαν τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289 Α'), αναφερόμενες (οι διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003) εφεξής ως «νέο άρθρο 3 Ν. 998/1979», λαμβανομένων επίσης υπόψη των οριζομένων στις παρ. 6 και 7 του άρθρου 1 του ν. 3147/2003 (ΦΕΚ 135 Α'). Σύμφωνα δε με τον προβαλλόμενο λόγο ακυρώσεως αυτό, οι ανωτέρω ορισμοί είναι αντίθετοι προς την προαναφερόμενη συνταγματική διάταξη διότι απομειώνουν την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Επί του λόγου αυτού το Δικαστήριο δεν έλαβε θέση και ανέβαλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως. Τούτο δε εν όψει της ήδη εχούσης δημοσιευθεί 3559/2008 αποφάσεως του Ε' Τμήματος του Δικαστηρίου τούτου, με την οποία, προκειμένης εφαρμογής των διδομένων στο ανωτέρω νέο άρθρο 3 του Ν. 998/1979 ορισμών του δάσους και της δασικής εκτάσεως και δοθέντος ότι οι ορισμοί αυτοί δεν συμπίπτουν με τους ορισμούς του δάσους και της δασικής εκτάσεως που δίδονται με το άρθρο 3 εδαφ. α) και β) του ισχύοντος από 1.1.2003 Κανονισμού 2152/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17.11.2003 «για την παρακολούθηση των δασών και των περιβαλλοντικών αλληλεπιδράσεων στην Κοινότητα "Έμφαση στα δάση"» (ΕΕ L 324), είχαν υποβληθεί στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Δ.Ε.Κ.) ερωτήματα, από την απάντηση στα οποία εξαρτάται το κύρος των ανωτέρω ορισμών που δίδονται με το νέο άρθρο 3 του Ν. 998/1979. Ειδικότερα δε, αν οι διδόμενοι από τις διατάξεις του ανωτέρω Κανονισμού ορισμοί εφαρμόζονται και σε θέματα προστασίας και διαχείρισης των κατά τους ανωτέρω ορισμούς του κανονισμού δασών και δασικών εκτάσεων τα οποία δεν ρυθμίζονται ρητώς από αυτόν, προβλέπονται όμως από την ελληνική έννομη τάξη. Επί των ερωτημάτων αυτών, με την απόφασή του της 22.4.2010 (C - 82/09), το Δ.Ε.Κ. αποφάνθηκε ότι οι ανωτέρω διατάξεις του Κανονισμού 2152/2003 ορίζουν τις έννοιες «δάσος» και «δασική έκταση» αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς του Κανονισμού και δεν αποκλείουν εθνικές διατάξεις περιέχουσες διαφορετικούς ορισμούς των εννοιών αυτών όσον αφορά προγράμματα προστασίας των δασών που δεν διέπονται από τον Κανονισμό.

3. Επειδή, μετά την περιέλευση της αποφάσεως αυτής του Δ.Ε.Κ. στο Συμβούλιο της Επικρατείας την 5.5.2010, η παρούσα υπόθεση συζητείται εκ νέου στην Ολομέλεια κατόπιν ορισμού δικασίμου της με την από 13.12.2010 πράξη του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας.

4. Επειδή, μετά την ανωτέρω απόφαση του Δ.Ε.Κ. και εν όψει του ότι ο Κανονισμός 2152/2003 δεν περιλαμβάνει τη σύνταξη δασολογίου στα προγράμματα προστασίας των δασών και των δασικών εκτάσεων, τις έννοιες των οποίων δίνει στο άρθρο 3

στοιχεία α' και β' αυτού, η νομιμότητα της προσβαλλόμενης αποφάσεως είναι εξεταστέα εν όψει των ορισμών που δίνει στις έννοιες αυτές η ελληνική νομοθεσία.

5. Επειδή, με την παρ. 1 του άρθρου 9 του Ν. 3818/2010 (ΦΕΚ 17/16.2.2010) ορίζεται ότι «Η παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303 Α') καταργείται, πλην της περιπτώσεως υπό στοιχείο γ) η οποία διατηρείται σε ισχύ ως αυτοτελής παράγραφος 5. Οι παράγραφοι 4 και 5 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, όπως ισχύει, αναριθμούνται αντιστοίχως σε παραγράφους 3 και 4», ενώ με την παρ. 12 του άρθρου 25 του Ν. 3889/2010 (ΦΕΚ 182 Α'/14.10.2010) ορίζεται ότι «Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ν. 3818/2010 προστίθεται εδάφιο ως εξής: μετά το ανωτέρω πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του Ν. 3818/2010 «Η κατάργηση αφορά και εκκρεμείς διαδικασίες για το χαρακτηρισμό μιας έκτασης ως δασικής ή μη, προς το σκοπό της επίλυσης του σχετικού ζητήματος σε όποιο στάδιο και αν βρίσκονται». Εν όψει των ανωτέρω δεν συντρέχει περίπτωση καταργήσεως της παρούσας δίκης και άρθρο 32 π.δ. 18/1989 (ΦΕΚ 8 Α'), εφ' όσον η προσβαλλόμενη, όπως το περιεχόμενο της είχε κατά τη δημοσίευσή της, ίσχυε κατά την πρώτη συζήτηση της υποθέσεως, (δηλαδή την 13.6.2008) κατόπιν της οποίας δημοσιεύτηκε η αναφερόμενη στη σκέψη 2 3973/2009 απόφαση (ΣτΕ Ολομ. 693/1986, Ολομ. 2612/1989, Ολομ. 1993/1992, Ολομ. 4022/2006) εξακολουθεί δε να ισχύει (βλ. και το 119441/687/27.11.2011 έγγραφο του Προϊσταμένου της Διευθύνσεως Δασικών Χαρτών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής).

6. Επειδή, στο άρθρο 24 του Συντάγματος 1975 ορίζεται ότι «1. Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Το Κράτος υποχρεούται να λαμβάνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα προς διαφύλαξιν αυτού. Νόμος καθορίζει τα αφορώντα εις την προστασίαν των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων ...» και στο άρθρο 117, (το οποίο δεν τροποποιήθηκε κατά τις αναθεωρήσεις του 1985 και του 2001), ότι «1. ... 2. .... 3. Δημόσια ή ιδιωτικά δάση ή δασικές εκτάσεις καταστραφείσαι ή καταστρεφόμεναι εκ πυρκαϊκᾶς ή άλλως πως αποψιλωθείσαι ή αποψιλούμεναι δεν αποβάλλουν εκ του λόγου τούτου τον ον εκέκτηντο προ της καταστροφῆς των χαρακτήρα και κηρύσσονται υποχρεωτικῶς αναδασωτέα, αποκλειομένης της διαθέσεως τούτων δι' ἕτερον προορισμόν. 4. ...». Υπό την ισχύ των ανωτέρω συνταγματικών διατάξεων και προς εκτέλεσή τους δημοσιεύτηκε ο Ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289 Α'). Με το άρθρο 1 αυτού, ευρισκόμενο στο υπό τον τίτλο «Γενικαί Διατάξεις» πρώτο κεφάλαιό του (άρθρα 1 -5), καθορίζεται ο σκοπός του, που είναι αφ' ενός μεν ο καθορισμός των συγκεκριμένων μέτρων προστασίας για τη διατήρηση, ανάπτυξη και βελτίωση των δασών και των δασικών εκτάσεων, αφ' ετέρου δε ο προσδιορισμός των όρων και προϋποθέσεων με τις οποίες μπορεί να μεταβληθεί η κατά τον προορισμό τους χρήση τους ή να εξυπηρετηθεί και άλλη. Και τούτο διότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις συνιστούν εθνικό κεφάλαιο (άρθρο 2 αυτού Ν.). Με το επόμενο άρθρο 3 δίδεται ο ορισμός του δάσους και της δασικής εκτάσεως, ενώ τα εξαγγελόμενα στο ανωτέρω άρθρο 1 μέτρα προστασίας των δασών και των δασικών εκτάσεων περιέχονται όχι μόνο στο υπό τον τίτλο αυτό τρίτο κεφάλαιό του (άρθρ. 11-22), όπου προβλέπονται, πλην άλλων, η σύνταξη δασικών χαρτών και δασολογίου καθώς και η μέχρι τη σύνταξη του δασολογίου προσωρινή επίλυση του χαρακτηρισμού

μιας εκτάσεως ως δάσους ή δασικής (άρθρα 12 - 14), αλλά και στο τέταρτο κεφάλαιο (άρθρα 23 - 36), όπου περιέχονται ειδικότερες ρυθμίσεις ως προς την προστασία τους από τις πυρκαγιές καθώς και στο πέμπτο (άρθρα 37 - 44). Σε αυτό περιέχονται ειδικότερες ρυθμίσεις όσον αφορά την αναδάσωση, την αναδημιουργία δηλαδή της δασικής βλαστήσεως που έχει κατά οποιοδήποτε τρόπο καταστραφεί ή σημαντικώς αραιωθεί ή κατ' άλλον τρόπο υποβαθμιστεί (άρθρ. 37 παρ. 1). Η αναδάσωση, που είναι υποχρεωτική εάν δάσος ή δασική έκταση καταστραφεί ή αποψιλωθεί, πλην άλλων, με παράνομη υλοτομία (άρθρ. 38 παρ. 1), κηρύσσεται με διοικητική πράξη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρ. 41 παρ. 1). Οι προαναφερόμενες ρυθμίσεις του Ν. 998/1979 ως προς την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων τίθενται εν όψει του ορισμού αυτών, που δίδεται, κατά τα ανωτέρω, με το άρθρο 3 αυτού, κατά το οποίο «1. Ως δάσος νοείται πάσα έκτασις της επιφανείας του εδάφους, η οποία καλύπτεται εν όλω ή σποραδικώς υπό αγρών ξυλωδών φυτών οιασδήποτε διαστάσεων και ηλικίας, αποτελούντων ως εκ της μεταξύ των αποστάσεως και αλληλεπιδράσεως οργανική ενότητα, και η οποία δύναται να προσφέρει προϊόντα εκ των ως άνω φυτών εξαγόμενα ή να συμβάλη εις την διατήρησιν της φυσικής και βιολογικής ισορροπίας ή να εξυπηρετήση την διαβίωσιν του ανθρώπου εντός του φυσικού περιβάλλοντος. 2. Ως δασική έκτασις νοείται πάσα έκτασις της επιφανείας του εδάφους, καλυπτομένη υπό αραιάς ή πενιχράς, υψηλής ή θαμνώδους, ξυλώδους βλαστήσεως οιασδήποτε διαπλάσεως και δυναμένη να εξυπηρετήση μίαν ή περισσοτέρας των εν τη προηγουμένη παραγράφω λειτουργιών. 3. ...».

7. Επειδή, όπως σαφώς προκύπτει και από την εισηγητική έκθεση του ανωτέρω νόμου, οι δοθέντες από αυτόν ορισμοί του δάσους και της δασικής εκτάσεως, η συμφωνία των οποίων προς το Σύνταγμα επιβεβαιώθηκε και με την αναφερόμενη στην επόμενη σκέψη απόφαση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.), εκκίνησαν από την άποψη ότι το δάσος και η δασική έκταση είναι οικοσυστήματα που η σημασία τους για το επιθυμητό ποιοτικό επίπεδο ζωής υπερβαίνει τις ωφέλειες από τη δασοπονική και μόνο διαχείρισή τους, ως πηγής παραγωγής ξυλείας, στοιχείο δηλαδή, στο οποίο η παλαιότερη νομοθεσία αποκλειστικώς απέβλεπε. Εν όψει δε αυτών, δεν ορίστηκαν ούτε η ελάχιστη επιφάνεια που πρέπει να καταλαμβάνει ένα δάσος ή μία δασική έκταση, διότι τούτο, όπως ρητώς αναφέρεται στην ανωτέρω εισηγητική έκθεση, είναι χρήσιμο μόνο για τον καθορισμό μιας μονάδας εκμεταλλεύσεως, δηλαδή αφορά τη δασοπονική διαχείριση (βλ. σελ. 1 - 4 εισηγητικής εκθέσεως). Δεν ορίστηκαν επίσης, ορισμένα μόνο είδη άγριων ξυλωδών φυτών, η οργανική ενότητα των οποίων μπορεί να προσδώσει την ιδιότητα του δάσους ή της δασικής εκτάσεως στην επιφάνεια επί της οποίας φύονται, εφ' όσον η ανωτέρω ενότητα μπορεί να δημιουργηθεί από όλα τα είδη των αγρίων ξυλωδών φυτών.

8. Επειδή, αίρον την αμφισβήτηση που ανέκυψε από αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρείου Πάγου ως προς την έννοια της παρατιθέμενης στη σκέψη 5 διατάξεως του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, με την 27/1999 απόφασή του, το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (Α.Ε.Δ) δέχτηκε ομοφώνως τα ακόλουθα: «το Σύνταγμα, προστατεύοντας δια του άρθρου 24 το δάσος και τις δασικές εκτάσεις, παραπέμπει στην επιστημονική έννοια των εδαφικών τούτων οικοσυστημάτων προς την οποία

υποχρεούται να συμμορφωθεί και ο νομοθέτης, κατά την ειδικότερη οργάνωση της συνταγματικής προστασίας. Είναι δε, κατά την οικεία επιστήμη (δασική οικολογία), δάσος ή δασικό οικοσύστημα, οργανικό σύνολο αγρίων φυτών με ξυλώδη κορμό επί της επιφανείας εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν, δια της αμοιβαίας αλληλεξαρτήσεως και αλληλεπιδράσεώς τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Εξ άλλου, δασική έκταση υπάρχει όταν στο ανωτέρω σύνολο η αγρία ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά. Κρίσιμη, επομένως, για την έννοια του δάσους και της δασικής εκτάσεως είναι ο οργανική ενότης της δασικής (δενδρώδους ή θαμνώδους) βλαστήσεως, η οποία καθιστάμενη δια των ειρημένων διασυνδέσεων της όλης δασογενούς χλωρίδας και πανίδας, προσδίδει μόνη σ' αυτό την ιδιαιτέρα του ταυτότητα ως δασικού οικοσυστήματος. Νομικώς η ενότης αυτή δύναται να συνάγεται εκ των εις τα στοιχεία του φακέλλου περιγραφόμενων χαρακτηριστικών της περί της εκάστοτε πρόκειται αγρίας ξυλώδους βλαστήσεως. Πάντως, εφόσον υπάρχει η ενότης αυτή, υφίσταται η αντικειμενική προϋπόθεση της εννοίας του δάσους ή δασικής εκτάσεως, τεκμαίρεται δε ως αυτονόητη και αυταπόδεικτη η συνυπάρχουσα θεμελιώδης λειτουργία παντός δασικού οικοσυστήματος που συμβάλλει στην ισορροπία του φυσικού περιβάλλοντος, ήτοι ο κύριος ρόλος του εις τον κύκλο άνθρακος και στην παραγωγή οξυγόνου η συγκράτηση των ομβρίων υδάτων και του χώματος κ.ο.κ. Τοιουτρόπως δεν απαιτείται να βεβαιούται εκάστοτε ρητώς και ειδικώς κατά τον χαρακτηρισμό δάσους ή δασικής εκτάσεως η προϋπόθεση αυτή. Κατά ταύτα, ορίζοντας το άρθρο 3 του ν. 998/1979 ότι «δάσος νοείται πάσα έκτασις της επιφανείας του εδάφους, η οποία καλύπτεται εν όλω ή σποραδικώς υπό αγρίων ξυλωδών φυτών οιασδήποτε διαστάσεων και ηλικίας, αποτελούντων ως εκ της μεταξύ των αποστάσεως και αλληλεπιδράσεως οργανικήν ενότητα, και η οποία δύναται να προσφέρη προϊόντα εκ των ως άνω φυτών εξαγόμενα ή να συμβάλη εις την διατήρησιν της φυσικής και βιολογικής ισορροπίας ή να εξυπηρετήση την διαβίωσιν του ανθρώπου εντός του φυσικού περιβάλλοντος», είναι σύμφωνος με την προεκτεθείσα επιστημονική έννοια του δάσους, διότι, κατά την αληθή του έννοια, το άρθρο τούτο δεν θέτει δύο αθροιστικές προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση της εννοίας του δάσους, αλλά μόνον μίαν, ήτοι την οργανική ενότητα αυτού, ώστε αν αυτή υπάρχει έπεται κατ' ανάγκην, πλεοναστικώς αναφερομένη εις τον νόμον, η συμβολή του δάσους στη διατήρηση της φυσικής και βιολογικής ισορροπίας και στην εξυπηρέτησιν της διαβιώσεως του ανθρώπου ή με τα προϊόντα της δασοπονίας». Σύμφωνα επομένως με τους διδόμενους και ερμηνευόμενους με την απόφαση αυτή ορισμούς, το δασικό οικοσύστημα, δυνάμενο να δημιουργηθεί από την οργανική ενότητα όλων των ειδών των αγρίων ξυλωδών φυτών, δύναται μεν να προσφέρει και δασικά προϊόντα στον άνθρωπο πλην δεν παύει να υφίσταται και όταν για ποικίλους λόγους δεν συντρέχει η προϋπόθεση αυτή, οπότε συμβάλλει στη διατήρηση της φυσικής και βιολογικής ισορροπίας ή εξυπηρετεί τη διαβίωση του ανθρώπου εντός του φυσικού περιβάλλοντος.

9. Επειδή, μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001, η μεν παρ. 1 του άρθρου 24 αυτού αντικατασταθείσα διατυπώθηκε ως εξής: «Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα

προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Η σύνταξη δασολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους.....», υπό δε το άρθρο τούτο (24) προστέθηκε η εξής ερμηνευτική δήλωση: «Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η αγρία ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά». Από την αντιπαραβολή της διατυπώσεως της ερμηνευτικής αυτής δηλώσεως με εκείνη της παρατιθέμενης στην προηγούμενη σκέψη αποφάσεως του Α.Ε.Δ. ως προς την έννοια του δάσους και της δασικής εκτάσεως συνάγεται ότι η μόνη διαφορά συνίσταται στην προσθήκη, στην ερμηνευτική δήλωση, της λέξεως «αναγκαία» πριν από τις λέξεις «επιφάνεια του εδάφους». Προκύπτει δε από τις σχετικές συζητήσεις που περιέχονται στα Πρακτικά της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής (Σύνοδος Α΄, Συνεδρίαση ΡΗ΄, 7.2.2001, σελ. 224) ότι ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας εισηγήθηκε την προσθήκη της εν λόγω ερμηνευτικής δηλώσεως, που δίνει τους ορισμούς του δάσους και της δασικής εκτάσεως, για λόγους ασφαλείας δικαίου («για να μην ενεργεί ο νομοθέτης και κυρίως η δασική διοίκηση κατά το δοκούν και τελικά ο δικαστής εμπειροτεχνικά και όχι επιστημονικά»). Εισηγήθηκε δηλαδή να τεθούν οι ορισμοί αυτοί όπως ακριβώς είχαν διατυπωθεί στην ανωτέρω απόφαση 27/1999 του Α.Ε.Δ., δηλαδή κατά την επιστήμη της δασικής οικολογίας, όπως στην απόφαση αυτή ρητά αναφέρεται, ανακοινώνοντας και ότι οι προαναφερόμενοι ορισμοί λαμβάνονται από την ανωτέρω απόφαση, την οποία και κατέθεσε. Αντιθέτως, δεν έγινε δεκτή πρόταση ότι δεν πρέπει να ορίζονται επιστημονικώς οι έννοιες του δάσους και της δασικής εκτάσεως («... ο νόμος θα ορίσει την έννοια του δάσους και της δασικής εκτάσεως. Ο νόμος. Δεν θα το ορίσει το δικαστήριο. Ούτε θα αναφερθούμε στους κανόνες της επιστήμης. Ως γνωστόν, τα πορίσματα της επιστήμης είναι αόριστο, ασαφή και δεν παρέχουν καμία ασφάλεια δικαίου. Είναι ανάγκη ο νόμος να προσδιορίσει. Και αυτό έγινε και με το Σύνταγμα του 1975. Ο νόμος προσδιόρισε με πρόβλεψη του Συντάγματος τι είναι δάσος και τι είναι δασική έκταση ...», αυτή συνεδρίαση σελ. 238). Τέλος, η προσθήκη της λέξεως «αναγκαία» έγινε ύστερα από πρόταση του βουλευτή ..... ότι οι καλυπτόμενες με δασική βλάστηση εκτάσεις πρέπει να είναι «μεγάλες εκτάσεις» ώστε να είναι «πράγματι δάσος, με την κοινή λογική δάσος», την οποία αποδέχθηκε ο Εισηγητής της πλειοψηφίας με την παρατήρηση όμως ότι «και η νομολογία, αν θέλετε, του Συμβουλίου της Επικρατείας πάντοτε μιλούσε για την εξαρκούμενη επιφάνεια» (αυτή συνεδρίαση σελ. 252). Κατά τα ανωτέρω, ο αναθεωρητικός νομοθέτης υιοθέτησε τους ορισμούς του δάσους και της δασικής εκτάσεως που είχε δώσει η απόφαση 27/1999 του Α.Ε.Δ., η οποία ρητώς αναφέρει ότι αυτοί αποτελούν ορισμούς της επιστήμης της δασικής οικολογίας. Τούτο δε έπεται, πρώτον, ότι είναι αδιάφορο το είδος ή τα είδη αγρίων ξυλωδών φυτών από τα οποία αποτελούνται, δηλαδή, αν είναι δασοπονικά ή μη, εφ' όσον αποτελούν οργανική ενότητα. Και, δεύτερον, ότι η προσθήκη της λέξεως «αναγκαία» εντάσσεται στους ορισμούς αυτούς και δεν τους ανατρέπει, απαιτώντας μία αριθμητικώς προσδιορισμένη ελάχιστη έκταση προς δασοπονική εκμετάλλευση, κατά τα αναφερόμενα στην εισηγητική έκθεση του ν. 998/1979 (ανωτέρω σκέψη 7), ή προς ικανοποίηση της «κοινής λογικής», αλλά μία έκταση που είναι πράγματι αναγκαία προκειμένου να λειτουργήσει ένα δασικό οικοσύστημα αναλόγως της

θέσεως αυτού (υψομέτρου, γεωγραφικού πλάτους και μήκους) και των επικρατουσών σε αυτήν εδαφολογικών, κλιματικών και άλλων συνθηκών. Κατά τη γνώμη όμως των Συμβούλων Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Βηλαρά, Δ. Αλεξανδρή, Γ. Ποταμιά, Β. Αραβαντινού, Δ. Κυριλλόπουλου, Κ. Πισπιρίγκου και Α. Χλαμπέα, από το ανωτέρω προκύπτει ότι ο αναθεωρητικός νομοθέτης ναι μεν αποδέχθηκε τους ορισμούς του δάσους και της δασικής εκτάσεως που δίνει η δασική οικολογία πλην δεν απέκλεισε τον αριθμητικό προσδιορισμό μιας ελάχιστης εκτάσεως η οποία απαιτείται για την λειτουργία ενός δασικού οικοσυστήματος και μάλιστα αδιαφόρως της θέσεως της και των προαναφερόμενων συνθηκών που επικρατούν σε αυτήν.

10. Επειδή, περαιτέρω, κατά την έννοια της ανωτέρω ερμηνευτικής δηλώσεως, κριτήριο υπάρξεως του δασικού οικοσυστήματος είναι η οργανική ενότητα της επ' αυτού βλαστήσεως, τούτο δε κρίνεται εν όψει του είδους και της ηλικίας αυτής καθώς και της κατά τα ανωτέρω θέσεως του εδάφους επί του οποίου φύεται και των επικρατουσών σε αυτό συνθηκών.

11. Επειδή, οι παρ. 1 έως 5 του παρατιθέμενου στη σκέψη 6 άρθρου 3 του Ν. 998/1979 αντικαταστάθηκαν με την παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303 Α'/24.12.2003) ως εξής: «1. Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλοεπίδρασής τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). 2. Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο ή άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά. 3. Η κατά τις παραγράφους 1 και 2 δασοβιοκοινότητα υφίσταται και το δασογενές περιβάλλον δημιουργείται σε μια έκταση όταν: I. Φύονται στην εν λόγω έκταση άγρια ξυλώδη φυτά, δυνάμενα με δασική εκμετάλλευση να παράγουν δασική προϊόντα (δασοπονικά είδη). II. Το εμβαδόν της εν λόγω έκτασης στην οποία φύονται εν όλω ή σποραδικά τα ως άνω δασικά είδη είναι κατ' ελάχιστον 0,3 εκτάρια, με γεωμετρική μορφή κατά το δυνατόν αποστρογγυλωμένη ή σε λωρίδα πλάτους τουλάχιστον τριάντα (30) μέτρων. Η δασοβιοκοινότητα υφίσταται και το δασογενές περιβάλλον δημιουργείται και σε εκτάσεις με μικρότερο εμβαδόν από 0,3 εκτάρια, όταν λόγω της θέσης τους βρίσκεται σε σχέση αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης με άλλες γειτονικές εκτάσεις που συνιστούν δάσος ή δασική έκταση. III. Οι κόμεις των δασικών ειδών σε κατακόρυφη προβολή καλύπτουν τουλάχιστον το είκοσι πέντε τοις εκατό (συγκόμωση 0,25) της έκτασης του εδάφους. Τα δασικά οικοσυστήματα χαρακτηρίζονται ως δάση ή δασικές εκτάσεις κατά τις επόμενες διακρίσεις: α) Εάν στην ως άνω βιοκοινότητα τα δασικά είδη έχουν ευδιάκριτη κατακόρυφη δομή (ορόφους) και οι κόμεις τους καλύπτουν ποσοστό μεγαλύτερο του τριάντα τοις εκατό του εδάφους (συγκόμωση μεγαλύτερη του 0,30%), η εν λόγω έκταση χαρακτηρίζεται, δάσος, με την προϋπόθεση ότι η συγκόμωση του ανορόφου υπερβαίνει τα δεκαπέντε εκατοστά 0,15) και σε περίπτωση έλλειψης υπορόφου η συγκόμωση του ανορόφου υπερβαίνει τα είκοσι πέντε εκατοστά (0,25). β. Εάν στην ως άνω βιοκοινότητα η ξυλώδης βλάστηση αποτελείται από δασοπονικά είδη αείφυλλων ή φυλλοβόλων πλατύφυλλων που εμφανίζονται σε θαμνώδη μορφή, η εν λόγω έκταση χαρακτηρίζεται δασική έκταση, εφόσον οι κόμεις των ειδών αυτών καλύπτουν ποσοστό



μεγαλύτερο του είκοσι πέντε τοις εκατό του εδάφους (συγκόμωση μεγαλύτερη του 0,25). γ...».

12. Επειδή με τις ανωτέρω διατάξεις του νέου άρθρου 3 του Ν. 998/1979 ορίζεται ότι δασικό οικοσύστημα υπάρχει όταν σωρευτικώς συντρέχουν τα ακόλουθα στοιχεία: α) άγρια ξυλώδη φυτά τα οποία είναι δασοπονικά, μπορούν δηλαδή να παράγουν με δασική εκμετάλλευση δασικά προϊόντα (παρ. 3 περ. Ι), β) έκταση επί της οποίας τα ανωτέρω φυτά υπάρχουν, αριθμητικώς προσδιοριζομένων των ελάχιστων τετραγωνικών μέτρων αυτής (παρ. 3 περ. ΙΙ εδάφιο πρώτο). Και γ) συγκόμωση των επί της αυτής εκτάσεως αυτής δασοπονικών ειδών αριθμητικώς επίσης καθοριζόμενη (παρ. 3 περ. ΙΙΙ εδάφιο πρώτο). Περαιτέρω δε, με τις αυτές διατάξεις ορίζεται ότι τα κατά τα ανωτέρω δασικά οικοσυστήματα είναι ι) δάση αν η συγκόμωση των δασοπονικών ειδών καλύπτει αριθμητικώς προσδιοριζόμενο ποσοστό της επιφάνειας επί της οποίας ευρίσκονται (παρ. 3 περ. ΙΙΙ εδάφιο δεύτερο στοιχ. α΄) και ιι) δασικές εκτάσεις αν η συγκόμωση των θαμνώδους μορφής δασοπονικών ειδών καλύπτει αριθμητικώς επίσης προσδιοριζόμενο ποσοστό της εκτάσεως επί της οποίας ευρίσκονται (παρ. 3 περ. ΙΙΙ εδάφιο δεύτερο στοιχ. β΄).

13. Επειδή οι αναφερόμενες στην προηγούμενη σκέψη υπό στοιχεία α΄, β΄ και γ΄ διατάξεις είναι αντίθετες προς το άρθρο 24 του Συντάγματος και την υπό το άρθρο 24 του Συντάγματος ερμηνευτική δήλωση για τους εξής λόγους. α) Η της περ. Ι της παρ. 3 του νέου άρθρου 3 διότι εξαρτά την ύπαρξη ενός δασικού οικοσυστήματος από τη δυνατότητα οικονομικής του εκμεταλλεύσεως, η οποία ενδέχεται μεν να υπάρχει πλην δεν είναι υποχρεωτική, κατά τα αναφερόμενα στη σκέψη 8, επανεισάγουσα έτσι στη θέση των υιοθετηθέντων από τον αναθεωρητικό νομοθέτη ορισμών της δασικής οικολογίας εκείνους της δασοπονίας, β) η του πρώτου εδαφίου της περ. ΙΙ της παρ. 3 του νέου άρθρου 3 διότι, πέραν του ότι το δασικό οικοσύστημα πρέπει, σύμφωνα με αυτήν, κατά την αμέσως ανωτέρω αντίθετη προς το Σύνταγμα διάταξη, να αποτελείται αποκλειστικά από δασοπονικά μόνο είδη, εξαρτά την ιδιότητά του ως δασικού οικοσυστήματος από έκταση της οποίας το ελάχιστο εμβαδόν καθορίζεται αριθμητικώς αδιαφόρως της θέσεώς της και των επικρατουσών σε αυτήν εδαφολογικών, κλιματικών και άλλων συνθηκών. Κατά τη γνώμη όμως των αναφερόμενων στη σκέψη 8 Συμβούλων που μειοψήφισαν, η κρινόμενη διάταξη, καθ' όσον καθορίζει αριθμητικώς το ελάχιστο εμβαδόν της εκτάσεως που πρέπει να καταλαμβάνει ένα δασικό οικοσύστημα δεν αντίκειται στην ανωτέρω ερμηνευτική δήλωση. Και γ) η του πρώτου εδαφίου της περ. ΙΙΙ της παρ. 3 του νέου άρθρου 3 διότι, πέραν του ότι το δασικό οικοσύστημα πρέπει, κατά την κατά τα ανωτέρω αντίθετη προς το Σύνταγμα διάταξη, να αποτελείται από δασοπονικά μόνο είδη, εξαρτά την ιδιότητα ενός οικοσυστήματος ως δασικού όχι από την εν όψει του είδους και της ηλικίας της δασικής βλαστήσεως καθώς και των ιδιομορφιών της περιοχής όπου αυτή φύεται επίτευξη της οργανικής της ενότητας, κατά τα αναφερόμενα στη σκέψη 9, αλλά από το ανελαστικό αριθμητικό κριτήριο της συγκομώσεως του εδάφους όπου αυτή φύεται. Κατά τη γνώμη όμως των αναφερόμενων στη σκέψη 8 Συμβούλων που μειοψήφισαν, η κρινόμενη διάταξη, καθ' όσον καθορίζει αριθμητικώς το ποσοστό της συγκομώσεως δεν αντίκειται στο προαναφερθέν άρθρο του Συντάγματος και την υπ' αυτό ερμηνευτική δήλωση.

14. Επειδή, περαιτέρω, το τελευταίο εδάφιο της υπό το άρθρο 24 του Συντάγματος ερμηνευτικής δηλώσεως θέτει ως κριτήριο της διακρίσεως δάσους και δασικής εκτάσεως όχι το υψηλό ή το θαμνώδες της επ' αυτής βλαστήσεως αλλά το αραιό ή μη αυτής. Από το συνδυασμό δε των παρατιθέμενων στη σκέψη 11 διατάξεων του πρώτου εδαφίου της περ. ΙΙΙ της παρ. 3 του νέου άρθρου 3 και των στοιχείων α' και β' της αυτής περ. ΙΙΙ της παρ. 3, συνάγεται ότι α) ένα οικοσύστημα είναι δασικό όταν υφίσταται συγκόμωση τουλάχιστον 25% των επί της εκτάσεως που καλύπτει δασοπονικών ειδών, β) ένα δασικό οικοσύστημα είναι δάσος, επομένως έκταση με μη αραιή δασική βλάστηση, όταν η συγκόμωση του ανορόφου, σε περίπτωση που ελλείπει υπόροφος, άνω του 25% και γ) ένα δασικό οικοσύστημα είναι δασική έκταση, επομένως έκταση με αραιή δασική βλάστηση, όταν τα επ' αυτής θαμνώδη δασοπονικά είδη έχουν, όπως ακριβώς και στον αμέσως ανωτέρω περίπτωση, συγκόμωση άνω του 25%. Οι ανωτέρω διατάξεις, επομένως, πέραν της κατά τα ανωτέρω αντισυνταγματικότητάς τους διότι προϋποθέτουν την ύπαρξη δασοπονικών μόνον ειδών και μάλιστα επί αριθμητικής προσδιοριζόμενης ελαχίστης εκτάσεως, προσκρούουν και στο τελευταίο εδάφιο της υπό το άρθρο 24 του Συντάγματος ερμηνευτικής δηλώσεως. Τούτο δε διότι δεν θέτουν ως κριτήριο χαρακτηρισμού μιας εκτάσεως ως δάσους ή δασικής το αραιό ή μη της επ' αυτής δασικής βλαστήσεως αλλά άλλο κριτήριο που συνάπτεται με το ύψος της βλαστήσεως, εφ' όσον η άνω του 25% συγκόμωση των επί μιας εκτάσεως δασοπονικών ειδών συνεπάγεται το χαρακτηρισμό της τόσο ως δάσους, άρα μη αραιής βλαστήσεως, όσο και ως δασικής εκτάσεως άρα αραιής βλαστήσεως, αρκεί στην τελευταία αυτή περίπτωση (για το χαρακτηρισμό της δηλαδή ως δασικής) η βλάστηση να είναι θαμνώδης, άρα χαμηλή, ακόμα και αν η συγκόμωσή της είναι 100%.

15. Επειδή με την παρ. 3 του άρθρου 15 του Ν. 1734/1987, ορίζεται ότι «Κοινόχρηστες και διαθέσιμες δασικές εκτάσεις του αγροτικού κώδικα, οι οποίες έχουν παραμείνει στην αρμοδιότητα της δ/σης γεωργίας, περιέχονται με πράξη του νομάρχη, μετά από κοινή έκθεση ενός δασολόγου και ενός γεωπόνου, που υπηρετούν στις αντίστοιχες δ/σεις γεωργίας και δασών της νομαρχίας στη διαχείριση της δασικής υπηρεσίας, εφ' όσον καλύπτονται μερικά ή ολικά από δάσος δρυός (εκτός πρίνου και αριάς), πεύκης, ελάτης, οξιάς, πλατάνου, σκλήθρου και καστανιάς και δεν είναι απαραίτητες για την κτηνοτροφία. Οι τοπικές δασικές υπηρεσίες έχουν υποχρέωση, μετά τη δημοσίευση της πράξης του νομάρχη να θέσουν τις εκτάσεις αυτές σε δασοπονική διαχείριση και εκμετάλλευση ως δημόσια δάση». Περαιτέρω, με την παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 3147/2003 (ΦΕΚ 135 Α') αντικαταστάθηκε η παρ. 3 του ανωτέρω άρθρου 15 του Ν. 1734/1987 ως εξής: «3. Δημόσιες εποικιστικές εκτάσεις που παραχωρήθηκαν για αποκατάσταση ακτημόνων γεωργών, οι οποίες κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού καλύπτονται σε ποσοστό τουλάχιστον είκοσι πέντε τοις εκατό από τα δασοπονικά είδη της παραγράφου 1, διατηρούν το δασικό χαρακτήρα ως προς την καλυπτόμενη έκταση και οι δικαιούχοι τους τις διαχειρίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Για την υπόλοιπη έκταση ή για ολόκληρη την έκταση, αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου, εφαρμόζονται οι διατάξεις της αγροτικής νομοθεσίας». (εφεξής: νέα παράγραφος 3 του άρθρου 15 του Ν. 1734/1987).

16. Επειδή, κατά τα αναφερόμενα στις σκέψεις 7 και 9, σύμφωνα με την υπό το άρθρ. 24 του Συντάγματος ερμηνευτική δήλωση το δάσος και η δασική έκταση μπορεί να αποτελούνται από οποιοδήποτε είδος ή είδη άγριων ξυλωδών φυτών, δασοπονικών ή μη εφ' όσον αυτά αποτελούν οργανική ενότητα, η οποία εξ άλλου, δεν εξαρτάται από μαθηματικώς οριζόμενο ποσοστό συγκομώσεως. Τούτου δε έπεται ότι η αναφερόμενη στην προηγούμενη σκέψη νέα παράγραφος 3 του άρθρου 15 του Ν. 1734/1987, που θεωρεί μία έκταση ως έχουσα δασικό χαρακτήρα από την ύπαρξη σε αυτήν ορισμένων μόνο δασοπονικών φυτών και με μαθηματικώς οριζόμενο ποσοστό συγκομώσεως είναι αντίθετη προς το ανωτέρω άρθρο 24 του Συντάγματος και την υπ' αυτό ερμηνευτική δήλωση και ως εκ τούτου ανίσχυρη, ως προσκρούουσα στην ανωτέρω ερμηνευτική δήλωση.

17. Επειδή, με την παρ. 7 του αυτού άρθρου 1 του Ν. 3147/2003 ορίστηκαν τα εξής: «7. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του Ν. 1734/1987, ο χαρακτηρισμός από τις Επιτροπές Απαλλοτριώσεων και τις Επιτροπές Οριστικών Διανομών, ως προς τη μορφή των εκτάσεων που αποτέλεσαν αντικείμενο διανομής, σύμφωνα με τις διατάξεις της αγροτικής νομοθεσίας, είναι έγκυρος και δεσμευτικός και δεν επανεξετάζεται από τα όργανα της Διοίκησης. Εκτάσεις στις οποίες έγινε κτηνοτροφική αποκατάσταση και χαρακτηρίστηκαν από τις Επιτροπές Απαλλοτριώσεων ως χερσολίβαδα της παραγράφου 2 του άρθρου 45 του Ν. 4173/1929 (ΦΕΚ 205 Α') υπάγονται στις εκτάσεις που αναφέρονται στην περίπτωση β της παραγράφου 6 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979». Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, ερμηνευόμενης σε συνδυασμό με εκείνο της παρ. 1 του άρθρου 117 του Συντάγματος η απόφαση της Επιτροπής Απαλλοτριώσεων δεσμεύει τα αρμόδια δασικά όργανα το μεν ως προς το ζήτημα της ιδιοκτησίας της εκτάσεως το δε ως προς το επιτρεπτό της χρήσεως για την οποία είχε γίνει αρχικώς η αποκατάσταση με την απόφαση της Επιτροπής Απαλλοτριώσεως. Για το χαρακτηρισμό όμως της εκτάσεως ως δασικού χαρακτήρα ή μη αρμόδια παραμένουν τα κατά τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας όργανα με τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις που αυτή προβλέπει. Με αυτή δε την έννοια από την ανωτέρω ρύθμιση δεν παραβιάζονται το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ούτε τα άρθρα 17 και 118 του Συντάγματος (βλ. και ΣτΕ 2959/2006 7μελούς, 3612/2011 επταμελούς), ούτε και τα άρθρ. 24 και του Συντάγματος και, συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως περί ανισχύρου της ανωτέρω διατάξεως λόγω της αντιθέσεως της προς την υπό το άρθρ. 24 και του Συντάγματος και την υπ' αυτό ερμηνευτική δήλωση είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Κατά τη γνώμη όμως των Συμβούλων Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Βηλαρά, Γ. Ποταμιά, Β. Αραβαντινού, Δ. Κυριλλόπουλου και Α. Χλαμπέα, η ανωτέρω διάταξη είναι αντίθετη προς το άρθρο 17 του Συντάγματος διότι συνεπάγεται την ανατροπή του χαρακτηρισμού εκτάσεων ο οποίος είχε γίνει κατά κανόνα προ πολλών ετών και, ενταύθεν, ριζική μείωση της αξίας ενός ακινήτου.

18. Επειδή, μετά τη διαπίστωση, με τις σκέψεις 13, 14 και 16 της αντιθέσεως προς το Σύνταγμα συνεπώς δε και του ανισχύρου των ανωτέρω διατάξεων του νέου άρθρου 3 του Ν. 998/1971 και της νέας παρ. 3 του άρθρου 15 του Ν. 1734/1987, με τις οποίες

δίνεται ο ορισμός των δασών και των δασικών εκτάσεων, πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος ο αναφερόμενος στη σκέψη 2 λόγος ακυρώσεως με τον οποίο το αιτούν προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ακυρωτέα ως αντισυνταγματική γιατί η προβλεπόμενη από αυτήν να διεξαχθεί εργασία κατάρτισης του δασολογίου γίνονται βάσει των ορισμών που δίδονται στις ανωτέρω ανίσχυρες διατάξεις. Τούτου δε έπεται ότι πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την αίτηση.

Ακυρώνει την 90532/174/16.3.2005 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας (ΦΕΚ 370Β'/23.3.2005).

Επιβάλλει στο Δημόσιο την πληρωμή της δικαστικής δαπάνης του αιτούντος, η οποία ανέρχεται σε εννιακόσια είκοσι (920) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 18 και 28 Νοεμβρίου και 5 Δεκεμβρίου 2011

Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας

Π. Πικραμμένος Μ. Παπασαράντη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 8ης Ιανουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας

Κ. Μενουδάκος Μ. Παπασαράντη